

Referat fra årsmøtet i Austad historielag

på Austad grendehus klokka 19, 3. mars 2023

25 stykker på plass til årsmøtet som startet klokken 19.

Se protokoll under for årsmøtesaker.

Her følger referat fra temaet som fulgte:

Lokalhandel og butikker i Austad

v/ styremedlem Gjert Caspersen

Kilder:

Austad: Gard og folk 1 og 2.

Farsunds avis

Kirkebøker og folketellinger er også nyttig. Ofte står mor og fars yrke når barn døpes og konfirmeres.

Handelsregisteret

**Legg ved bilde med oversikt (med blå bakgrunn)*

Vi starter for mer enn 100 år siden. *Landhandel* er definert som handelsvirksomhet som foregår «utenfor byen».

Handelsmann og skreppekar: «Omreisende handelsmann, Kramkar som drev skreppehandling. Reise fra gård til gård og hadde nyheter var datidens «Avis» solgte Klæstoff, undertøy, knapper, synåler og mye mer.»

Oversikt over kjøpmenn i Austad

Austadstrånda på Alv Bjarne Lerviks eiendom.

1875 Lars Sakarias Ariansen f. 1832

1891 Abraham Tobias Ariansen 1835-1911.registrert landh. Bnr.31 «Stråndebakken»

Butikkdriften ble flyttet til Tjødnebakken.

Tunet i Austad

Bernt Kristian Hansen Bnr.20 1846-1923 født i Haugesund. Hadde vært stuert til sjøs. Etablerte Bakeri og Landh. fra **1875**. Det ble solgt til Teimann Grefstad 1920. John Grefstad solgte det videre for noen år siden. «Kristian Bager», han solgte tomt til handelslaget.

Abraham Konrad Hansen. 1863-1924 g/m Emelie Hansen 1853-1927. 48/57. Abraham Konrad Hansen «Brønnhagen» (huset til Grace og Lars Terje) drev butikk og bakeri fra 1891 til 1927. Han var far til Halvdan Møller. Magnhild og Bernt Wesøe hadde skjøte på huset og solgte det til Lars Terje 1989.

48/4 Carl Emil Knutsen 1853-1941 Datter: Jenny g/m Andreas Myran sønn Andor Myran

1891. Dette er huset Vetås har i dag. Carl Emil Knutsen. Han bygde krambu og bakeri på baksida, han tjente penger og kjøpte etterhvert 2 bruk til. Karl var en driftig og særegen handelsmann. Han brukte parykk, røykte krittpipe og hadde gullring i hvert øre. Den første butikken brant opp 1896 (eller i 1904) og han melder da opphør i handelsregisteret. Landhandler i folketellingen 1900. I 1908 driver han landhandel igjen. Her dreiv Tom Torkildsen og Wesøe senere.

Varpe

Da er vi i toppen av Høylandsdalen på eiendomsgrensa til Høyland og stikkvei til Nyland. Nylandsveien var en viktig vei før 1955. Det var veien til Nakkestad og Epledalen. Journalist Svendsen i FA sa «Brennevins-veien». (Denne ble bygget på penger kommet inn fra salg av brennevin.) Varpe var også danseplass for ungdommen og ble også kalt «Knega». Her var det dans til langt ut på 1930 tallet.

Varpe: Eiendommen til Ludvig Larsen og kona Anna

Jakob E Jakobsen landh. Rundt 1900 tallet. Opphørt 1906

Nikolai Godtfred Omland reg. Landh. 1906 (Han ble gift med enka etter Jakob)

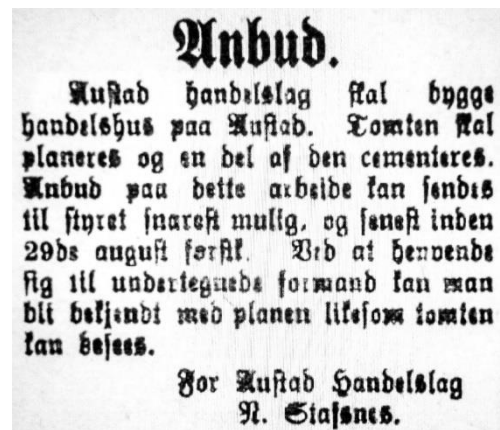
Salve Isaksen Landh. 1906-1910. (Nissen) (han var bror til enka)

Varpe rundt år 1900 – 1910. Her var det Kjerrevei fra 1860. Dette var en del av eiendommen til Ludvig Larsen og kona Anna. Laura på Volland var datter til disse. Huset ble revet og ble en del av Torsheim, huset til Torkelsen (det gule) på vei ned til Austadstrånda, i 1920.

Austad handelslag

Høyre: Anbud i avisen – underskrevet av Stafnes.

Første styrer i Austad handelslag var 19 år gamle Alvilde Simonsen, dattera til «Abraham med bekken». Hun hadde butikkerfaring hjemmefra og hadde jobbet i butikk 1-2 år i Agnefest. Det sies at hun ble utfryst senere da Stafnsen flyttet i 1920, siden hun var kvinne.

Vi fikk se en ny annonse der de søkte etter ny styrer da. (Men de søkte etter mann eller kvinne i annonsen).

Stafsnes var pådriver for bygging av butikk. Han bodde her 5 år. Var lærer, klokker og kirketjener. Bodde på Veslegar/Hollenderhuset. Familien kom til Austad i 1915. Han var gift og fikk 3 barn i Austad. Politiker, Startet IOGT og barnelosjen og «Austad Vel». Flyttet fra Austad til Odda og Lærerstilling i 1920. I Odda ble han etter hvert rektor og fikk kongens fortjenestemedalje.

Vi så en søknad fra 1919 der Austad handelslag søkte etter «butikkjente». Anna Signe Nancy Nilsen ble ansatt.

Vi fikk se protokoll fra Austad havn og kunne lese varer som gikk inn og ut fra Austad 24. mars 1924. *Ko til slakt, smør, egg og poteter.* Adolf Abrahamsen var speditør for rutebåtene. Historielaget har 5-6 av bøkene. Alle mottatte og sendte vare ble loggført.

Vi fikk se flere annonser om at «forfalden gjæld maa betales». Vi fikk også se eksempel på «Kontrabok» med både egg og diverse som ble solgt til butikken, og varer som ble tatt ut. Hver kunde/familie hadde hver sin.

Det ble i 1920 bestemt at man ville bygge bakeri i butikken. Vi så annonse om generalforsamlingen og bilde av bygget.

I 1926 ble Austad Handelslag avviklet. Vi fikk se kunngjøringene i avisen i forbindelse med dette.

S. O. Bustad:
Annonse om
overtakelse.

Undertegnede
har overtaget **Austad handelslags forretning** og anbefaler til billigste dagspriser: Kolonial, kraftfor, manufaktur, skotøl, stentøl, jernvarer, vindusglass og kortevarer m. m.
Særlig fremhæves manufakturvarer til betydelig nedsatte priser. Fra første juli fremlægges endel til ekstra godt kjøp
Mit **Bakeri** anbefales paa det bedste.
Smør, egg og skind kjøpes.
Austad 23. juni 1926.
Telefon. **Sigurd Bustad.**

Sigurd Bustad reiste til Amerika som 16-åring og jobbet som handelsbetjent i Brooklyn. Senere tilbake i Lyngdal jobbet han som førstebetjent hos *J.S. Jacobsen* i Agnefest.

Far til Sigurd var handelsmann i Agnefest. Kona til Sigurd Bustad var fra Nakkestad.

Varer ble levert med både bil på Austadhalvøya og med sin motorbåt til andre siden av Rosfjorden i 10 år.

Så over til kjøpmann Tom Torkildsen (Jenny Myran sitt hus, på vei mot kirka, over veien for Tangen). Tidligere Carl Emil Knutsens hus.

Det ble drevet butikk der fra 1927 til 1931. Så kom Gudmund Wesøe i 1936 i samme hus. Huset ble også bygd på andre etasje i 1936. Han gikk over til annet virke i 1937 og solgte ut varebeholdningen.

Austad.
Endel varer er utlagt til nedsatte priser, hvorav kan fremhæves: Guttegensere, pikejumpers, pullower, drestøier, boy, ild-barnestromper og ild-garn, damegaloger.
Endel barne-filttøfler til 1 kr. pr. par. Paategnede haandarbeider meget billig.
S. O. Bustad.

Har De tenkt på å begynne
Egen forretning
Mitt landhandleri som er godt innarbeidet og ligger i Austad, 7 km. syd for Lyngdal kan De overta.
Sviktende helbred gjør at jeg etter 34 års drift må legge opp. Jeg ønsker fortrinsvis å leie bort selve lokale- ne, bakeri m/ elek. ovn o.s.v. mens varebeholdningen og inventar ønskes solgt.
Jeg vil sette pris på om interesserte ville henvende seg personlig så jeg kan få vist frem forretningen og orientert om kundekrets, omsetningens størrelse og salgs- betingelser.
S. O. BUSTAD — Austad — Tlf. 7

Også for Sigurd O. Bustad var livet som kjøpmann over etter 34 år. Se annonse til venstre.

Arnor Tønnessen slo til og ble handelsmann i Austad. Han var også tilstede i salen denne kvelden.

Han drev som S. O. Bustad EFTF. Han overtok butikken rett før han selv ble 21 år.

Odda tok over i 71-72. Da het det «Austad dagligvarer» og butikken var i huset ved siden av, der Arnor selv bor fremdeles. Hun ble siste som drev butikk i Austad sentrum.

Møtet ble avsluttet med at Gjert viste flere gamle bilder fra Austad, både oversiktsbilder, telegraf m.m.

Odd Stenbråten hadde med et skriv om oppgjør med lokale da Austad Handelslag ble lagt ned. Dette ble lest opp, til stor glede for salen.

Neste aktivitet i Austad historielag er tur til Rinna Skjærtorsdag.

Neste ordinære møte på Austad grendehus er planlagt til torsdag 4. mai klokka 19.

Referent R. Fredbo

